

ODDA KOMMUNE

Hardanger

Norges Vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091, Majorstua

0301 OSLO

Deres ref. Arkivsakid-doknr: 2012000663-10 Saksbeh: Arkivkode Dato:
Journalpostid: 2013017468 Telefon: 53 65 40 34 K2 - S11, K3 - &18 31.10.2013

OK-sak 096/13 - Høring av konsesjonssøknad for overføring av Tyssespranget kraftverk 2. gangs behandling

Vedlagt følger vedtak.

Vennlig hilsen
For Arkivet / Sekretariatet

Hege Korssund Lutro

Hege Korssund Lutro
Sekretær

Et levende kraftsenter

Telefaks:	Org.nr: 964 967 814	Telefon: 53 65 40 00
	Bankgiro: 3201.50.24584	Telefaks: 53 65 40 51
	Innbetaling skatt: 6345.06.12288	Epost: epost@odda.kommune.no

www.odda.kommune.no

ODDA KOMMUNE

Arkiv:

Arkivsak ID: 12/663 -

Journalpost ID: 13/8013

Saksh.: Rolf Bøen

Dato: 02.09.2013

SAKSGANG		
Styre, utvalg, komite m.m.	Møtedato	Saksnr
Odda kommunestyre	09.10.2013	096/13

Høring av konsesjonssøknad for overføring av Tyssespranget kraftverk 2. gangs behandling

Journalpostid	Tittel
198948	Merknader til høringsuttalelsen om Tyssespranget kraftverk
218883	img-830115317-0001.pdf
210771	Høring av konsesjonssøknad for overføring av Tyssespranget kraftverk 2. gangs behandling

Rådmannens forslag til

Innstilling/vedtak:

Odda kommune tilrår at det gis konsesjon for bygging av Tyssevatn kraftverk på følgende vilkår:

1. Minstevannføringen i elva mellom Holmavatnet og Stednesvatnet må i sommerhalvåret 01.06-30.09 settes til minst 300 l/s eller enda høyere dersom dette er nødvendig for å opprettholde fiskelivet i elva.
2. Avbøtende tiltak for fisk som foreslått i miljørapporten må gjennomføres.
3. Deponering av steinmasser fra tunellen mellom kraftstasjonen og Holmevatnet avgrenses i omsøkte deponeringsområde slik at grøntområdene ved Stednesvatnet og gangveg mellom kraftstasjonen og nevnte grøntområdet ivaretas. Overskytende steinmasser plasseres i Stednesvatnet.
4. Odda kommune godkjenner avtale Floren - Tyssespranget mellom Tyssefaldene AS og Odda kommune vedr. utbygging av Tyssespranget kraftverk og overføring av Florenvatna til Tysso II kraftverk datert 30.08.2013.

Rådmannen i Odda,

09.10.2013 Odda kommunestyre

Behandling:

Rasmussen (A): Kritiserte mangel på tilbakemelding til kommunestyret om at NVE ikkje oppfatta kommunestyrevedtaket 17.10.12 som eit avslag.

Kollbotn (R): Kommunestyret må avklara stoda og føreslo :

1. Odda kommunestyret handsama saka: "Konsesjonssøknad - Tyssespranget kraftverk" i møte 17.10.12. Fleirtalet i Odda kommunestyre **vedtok å tilrå nei til konsesjon** for denne kraftutbygginga. Difor er det ikkje grunnleg for å hevde at Odda kommunestyre ikkje har tatt stilling til søkanden om bygging av Tyssespranget kraftverk, slik NVE skriv i brev datert 12.12. 2012
2. Odda kommunestyre den 09.10.2013 ber difor NVE om å vise respekt for Odda kommunestyre sitt vedtak i sak 17.10.2012

Tokheim (V) føreslo : *Endring pkt 3 i innstillinga*

Steinmassane frå tunelldriften som ikkje vert brukt til planering ved kraftstasjonsområdet, må plasserast i Stednesvatnet. Nettilknytning til kraftstasjonen må leggest som kabel i Stednesvatnet fram mot tilkopling til eksisterande 22 kV - linje.

Tokheim (V) føreslo: **Tilleggsuttale frå Odda kommune:**

Odda kommune sa i sin høringsuttale 17.10.12 nei til konsesjon for Tyssespranget kraftverk. Etter synfarig av området vil Odda kommunestyre gi følgjande tilleggsmerknader : Dersom NVE likevel vel å gje konsesjon bør det gjerast på følgjande vilkår:

Pkt 1. Som innstillinga

Pkt 2. Som innstillinga

Pkt 3. Som mitt forslag referert ovanfor

Gruppemøte

Folkvord (A) føreslo :

Det vises til Odda kommunestyres behandling av utbyggingssøknad for Tyssespranget den 17.10.12 i sak nr 120/12. Vedtaket om å avvise konsesjon for utbygging stadfestes.

Kollbotn (R) føreslo slikt protokollmerknad :

"I kommunestyret sitt møte den 17.10.12 føreslo eg:

Odda kommunestyre ber ordførar og rådmann gå i dialog med både Statkraft og AS Tyssefaldene for å drøfte ulike tiltak for å utvikle turområdet Skjeggedal - Topp – Trolltunga.

Odda kommunestyre ber om eiga sak om dette.

Det vart uttrykkeleg presisert at dette forslaget vart reist heilt uavhenging av standpunkt til konsesjonssøknaden. Difor vart dette samrøystes vedtatt oversendt administrasjonen i

Odda kommune som grunnlag for vidare arbeid for å utvikle turområdet : Skjeggedal - Topp - Trolltunga."

OK-096/13 Vedtak:

Repr. Folkvord (A) sitt forslag vart vedteke med 18 mot 9 stemmer

Vedtaket er :

Det vises til Odda kommunestyres behandling av utbyggingssøknad for Tyssespranget den 17.10.2012- sak nr 120/12. Vedtaket om å avvise konsesjon for utbygging stadfestes.

Saken skal ekspederes av:	Saksbehandler
Særutskrift skal sendes til:	NVE, Middelthunsgate 29, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 Oslo Arkiv

Saken gjelder:

I kommunestyremøte 17.10.2012, ble konsesjonssøknad fra Tyssefaldene AS for bygging av Tyssespranget kraftverk, sak 120/12 behandlet som høringssak. Til møte forelå denne innstillingen fra UTK:

Odda kommune tilrår at det vert gitt konsesjon til Tyssespranget kraftverk på følgende vilkår:

- 1. Minstevassføringa i elva mellom Holmavatnet og Stednesvatnet må i sommarhalvåret
01.06-30.09 setjast til minst 300 l/s eller endå høgare dersom dette er nødvendig for
å oppretthalda fiskelivet i elva.*
- 2. Avbøtande tiltak for fisk som foreslått i miljørapporten må gjennomførast.*
- 3. Det må årleg setjast av minimum kr 250.000,00 (regulert i forhold til konsumprisindeksen) til eit friluftfond til friluftstiltak i området Ringedalen rundt. Fondet kan brukast til å tilrettelegga for toalett og overnattingstilbod i området Topp-Trolltunga og til øvrige friluftstiltak i Ringedalen.*
- 4. I perioden 25.juli – 7.august kvart år må fossane i Tyssestrengane renna fritt med ei normal vassføring for perioden. Det må byggast bru over elva ved Tyssehølen for at turisttrafikken til Trolltunga ikkje skal hindrast.*

Etter behandling av sak OK-120/12 , høring av konsesjonssøknad for bygging av Tyssespranget kraftverk i Tyssedal, Odda kommune, Hordaland fylke forelå følgende vedtak:

Odda kommunestyre ber ordførar og rådmann gå i dialog med både Statkraft og AS Tyssefaldene for å drøfte ulike tiltak for å utvikle turområdet Skjeggedal - Topp – Trolltunga. Odda kommunestyre ber om eiga sak om dette - Samr.

Innstillinga fekk 12 stemmer og fall med 15 imot

Resultatet av kommunestyrebehandlingen av sak 120/12 ble sendt til NVE 18.10.2012.

I svarbrev fra NVE 12.12.2012 – «Merknader til høringssuttalelse om Tyssespranget kraftverk» skriver NVE som følger:

«Vi viser til deres oversendelse datert 18.10.2012 vedlagt Odda kommunes vedtak om Tyssespranget kraftverk. Vedtaket lyder som følger:

Odda kommunestyre ber ordfører og rådmann gå i dialog med både Statkraft og AS Tysefaldene for å drøfte ulike tiltak for å utvikle turområdet Skjeggedal - Topp – Trolltunga. Odda kommunestyre ber om eiga sak om dette.

I vedtaket er det ikke tatt stilling til om Odda kommunestyre er positive eller negative til søknaden om bygging av Tyssespranget kraftverk. NVE gjør oppmerksom på at dersom kommunens syn på saken skal bli tatt hensyn til i den videre saksbehandlingen, må kommunen fatte et vedtak der det kommer klart fram hva som er kommunens holdning. Det samme gjelder eventuelle avbøtende tiltak dersom NVE innstiller på at det kan gis konsesjon til Tyssespranget kraftverk. Sluttbefaring for denne saken vil bli arrangert i løpet av synfaringssesongen 2013.»

Det ble gjennomført synfaring i saken om Tyssespranget kraftverk 04.sept.d.å. Her deltok Anne Gravdal, Johnny Vikne, John Helge Rasmussen og Eivind Tokheim fra UTK og rådmannen ved Rolf Bøen.

Med dette samt brevet fra NVE og diskusjon om Tyssespranget kraftverk i formannskapet 26. sept. som grunnlag fremmer rådmannen saken om Tyssespranget på nytt.

Rådmannen og ordføreren har vært i dialog med Tysefaldene AS og Statkraft og drøftet ulike tiltak for å utvikle turområdet Skjeggedal - Topp - Trolltunga. Rådmannen har sett det som naturlig at utbyggingsavtale mellom Odda kommune og konsesjonssøker/utbygger for Tyssespranget kraftverk, Tysefaldene AS, legges fram som del av hørings-saken vedr. Tyssespranget, 2. gangs behandling. Utbyggingsavtalen «Avtale Floren – Tyssespranget er vedlagt.

Konsesjonssøknaden for overføring av Tyssespranget kraftverk

Det planlagte Tyssespranget kraftverk skal utnytte fallet mellom Holmavatn og Stednesvatnet. Ved utløpet av Holmavatn bygges en 1-2 meter høy betongdam slik at HRV blir kote 1271,5 og LRV 1 meter lavere. En slik regulering antas å ville gi de samme vannstandsvariasjonene i vannet som i dag.

Kraftstasjonen blir plassert i dagen ved Stednesvatnet på ca. kote 1215. Slukeevnen i turbinen blir 10 m³/s og samlet produksjon er beregnet til 16,5 GWh/år. Fra stasjonen og opp til Holmavatn skal det sprenges en 700 meter lang tunell. Dette gir et masseoverskudd på rundt 30.000m³ sprengstein. En del av disse massene vil bli brukt til planering og oppbygging av tomten for kraftstasjonen, men mesteparten av massene skal plasseres i et dalsøkk rett sør for kraftstasjonen.

Overføring av kraft fra anlegget er planlagt via en 900 meter lang luftledning til eksisterende 22kV nett som går i området.

Vurdering (sakset fra dokument fra fylkesmannen i Hordaland)

Mellom vatna Holmavatn og Stednesvatnet går elva i trange gjel og på strekningen som er ca. 1000m lang finnes kulper, mindre vann og fosser. En utbygging vil medføre en stor reduksjon i vannføringen på denne strekningen.

Fotturen fra Reinaskorsbu til Tyssevassbu passerer tiltaksområdet. Det legges opp til å slippe minstevannføring på 230 l/s hele året; tilsvarende alminnelig lavvannføring. Den foreslåtte restvannføringen vil være tilstrekkelig til at vannspeilene i kulpene opprettholdes, men i strykene mellom kulpene vil reduksjonen i vannføringen bli merkbar. Den foreslåtte minstevannføringen er en markant reduksjon av dagens vannføring og vil redusere

landskapsopplevelsen.

En heving av vannstanden i Holmavatn kan også ha uheldig virkning på ørreten i elva i form av redusert og endre gyteareal. Redusert vannføring vil svekke næringstilgangen for fisken og endrede strømforhold vil også kunne endre bunndyrforholdene.

For at de negative konsekvensene for fisk skal bli minst mulig er det i miljørapporten foreslått flere avbøtende tiltak. I en eventuell utbyggingstillatelse må tiltakene settes som vilkår.

Tunelldrivingen vil medføre et masseoverskudd på inntil 30.000m³ sprengstein. Det meste av sprengsteinen blir lagt i et deponi rett nord for den planlagte kraftstasjonen. Forekomsten av rasurer i foten av de bratte skrentene i området gjør at massedeponiet i liten grad vil skille seg ut fra de naturlige landskapsformene i området og landskapsbildet blir derfor lite endret.

I vannkanten rundt Holmavatn som blir berørt av reguleringen, og langs elva mellom Holmavatn og Stednesvatn, finnes det svært lite vegetasjon – verken blomsterplanter, lav eller mose. Vegetasjonen rundt Stednesvatnet er typisk for regionen og er vurdert til å ha liten verdi. Konsekvensene av utbyggingen for det biologiske mangfoldet er derfor vurdert til å være liten.

Behandling av saken i UTK- møte 03.10.2012

Tokheim (V) foreslo:

Odda kommune tilrår at det vert gitt konsesjon til Tyssepranget kraftverk på følgende vilkår:

1. Minstevassføringa i elva mellom Holmavatnet og Stednesvatnet må i sommarhalvåret 01.06-30.09 setjast til minst 300 l/s eller endå høgare dersom dette er nødvendig for å oppretthalda fiskelivet i elva.

2. Avbøtande tiltak for fisk som foreslått i miljørapporten må gjennomførast.

3. Det må årleg setjast av minimum kr 250.000,00 (regulert i forhold til konsumprisindeksen) til eit friluftfond til friluftstiltak i området Ringedalen rundt. Fondet kan brukast til å tilrettelegga for toalett og overnattingstilbod i området Topp-Trolltunga og til øvrige friluftstiltak i Ringedalen.

4. I perioden 25.juli – 7.august kvart år må fossane i Tyssestrengane renna fritt med ei normal vassføring for perioden. Det må byggast bru over elva ved Tyssehølen for at turisttrafikken til Trolltunga ikkje skal hindrast.

Rasmussen (A) etterlyste beskriving av elva / vassdraget sine kvalitetar i saksutgreiinga – jamf. vedlagt miljørapport. Dette er den siste elva i Tyssedal fjellet som enno renn.

Rådmannens kommentar til innstillingen ovenfor:

Punkt 1 og 2 er fortsatt med som del av innstillingen. Punkt 3 blir dekket av utbyggingsavtalen mellom Odda kommune og AS Tyssefaldene. Gjennomføring av punkt 4 vil bety så stort tap for krafteier at det ikke vil bli akseptert. Dessuten mener utbygger at dette ikke har noe med selve denne kraftsaken å gjøre.

Oppfølging av Jon Helge Rasmussens etterlysning vedr. elva/vassdraget sine kvalitetar:

Elva mellom Holmavatnet og Stednesvatnet

Driftsfase: Etablering av terskel i Holmavatnet vil redusere vannføringen i elva mellom Holmavatnet og Stednesvatnet. Dette kan ha uheldige virkninger på ørreten i elva i form av redusert gyteareal og endret næringstilgang. I tillegg vil en reduksjon i vannføring kunne gi økt sedimentering og endret temperatur i elva. Redusert vanngjennomstrømning vil også gi mindre innblanding av oksygen i vannmassene som kan være skadelig særlig for fiskeegg og

yngel.

Vannstrengen er naturlig «tersklet»; med flere større kulper – særlig i nedre deler av elva. Redusert vannføring vil trolig ha størst negativ effekt i de øvre delene da en i mindre grad har kulper her som opprettholder vanddekt areal. En sideelv kommer inn ved Reinakolltjørn omtrent midtveis ned i elva (pkt. 10 i *Error! Reference source not found.*) og bidrar til økt vannføring herfra. Det vanddekte arealet i kulpene forventes således ikke å bli svært mindre enn i dag, men i strykene mellom kulpene vil reduksjonen i vannføring bli mer merkbar. Dersom dagens gyteområder blir tørrlagt eller delvis tørrlagt som følge av reguleringen vil dette være negativt for fiskens gytesuksess.

Det finnes flere eksempler på at redusert vannføring etter regulering medfører økt sedimentering nedstrøms tiltaket (Saltveit, S. J. 2006). Dette kan igjen føre til tilslamming i gyteområder, med påfølgende forringelse av gyteforholdene. Også endret temperatur som følge av regulering kan generelt ha innvirkning på tidspunkt for klekking og yngelens utvikling.

Ørreten i elva mellom Holmavatnet og Stednesvatnet mottar næringsdyr i form av driv fra Holmavatnet (bunndyr og zooplankton) i tillegg til det som produseres i elva. Redusert vannføring i elva som følge av tiltaket vil utvilsomt svekke denne næringstilgangen. Det er likevel ikke gjort tilstrekkelige undersøkelser til å avklare hvor stor del av næringstilgangen som kommer i form av driv. Endrede strømforhold vil også kunne gi en forskyvning av bunndyrsamfunnene til mindre strømtolerante arter.

Det er lite som tyder på at fisken ikke vil tåle en regulering av Holmavatnet, men forholdene nevnt overfor vil kunne medføre redusert næringstilgang og gytesuksess. Det blir viktig med avbøtende tiltak for å bevare ørretens naturlige rekruttering og opprettholde dagens levevilkår. Alternativ 1-3 for utbygging (se nedenfor) vurderes å ha en liten negativ konsekvens i driftsfasen mhp fisk i elva mellom Holmavatnet og Stednesvatnet forutsatt at det slippes minstevannføring.

Prøvefisket viste at det fantes ørret i alle kulpene, enkelte individer med god kondisjon og størrelse. Det ble også funnet egnet gytesubstrat i varierende grad i hele vassdraget. Det ble funnet ulike størrelser ørret (flere årsklasser), noe som antyder naturlig rekruttering. Elva er en brukbar fiskeelv og rester etter fiskeutstyr ble funnet under befarig i august. Elva er samtidig noe vanskelig tilgjengelig og benyttes derfor antakelig i begrenset grad. Den vurderes å ha middels verdi mht. fisk.

Stednesvatnet

Fisken i Stednesvatnet har en middels tett bestand med god kvalitet, kondisjon og kjøttfarge.

Alternative utbyggingsløsninger og valg av utbyggingsalternativ

Delfeltet Stednesvatnet ble vurdert overført Holmavatnet, men ble funnet for kostbart. Det søkes om en heving og regulering av Holmavatnet med 1 m. Det har i tillegg vært vurdert følgende alternative reguleringer:

- 1. Ingen regulering.** Ulempen ved en slik løsning er et større flomoverløp og dårligere utnyttelse av kraftressursen enn hva en regulering vil gi.
- 2. Heving av Holmavatnet med 1 m** opp til dagens naturlige høyvannstand (som omsøkte alternativ) pluss senkning med 1 m under dagens naturlige lavvannstand, i alt 2 m regulering. Energigevinsten var liten i forhold til det omsøkte alternativ.
- 3. Heving og regulering av Holmavatnet med 2 m.** Energigevinsten var noe større enn ved 1 m heving og 1 m senking, men fortsatt var gevinsten liten.

Det er også vurdert ulike slukeevner i kraftstasjonen, alternative tipplasseringer og kraftlinjetraséer.

Holmavatnet

Ved utløpet av Holmavatnet bygges en 1-2 m høy betongdam og HRV settes til kote 1271,5 som er antatt kote ved høyeste vannstand i dag. LRV er satt en meter lavere. En slik regulering vil medføre vannstandsvariasjoner innenfor de samme nivåene som i dag. Med kun 1 m regulering planlegges inntaket lagt i form av en mindre betongkonstruksjon med lukehus på toppen. Fra kraftstasjonsområdet mot Holmavatnet sprenges en ca 700 m lang tunnel. Fra tunnelen føres vannet i nedsprenget rør i grøft på ca 40 m ned til kraftstasjonen. Kraftstasjonen vil bli plassert i dagen ved Stednesvatnet på ca. kote 1215. En kort avløpskanal fører vatnet ut i Stednesvatnet. I kraftstasjonen installeres det en vertikal Francisturbin på nærmere 5 MW og slukeevne 10 m³/s. Brutto fallhøyde blir ca 60 m.

Drivingen av tunnelen mellom Holmavatnet og Stednesvatnet vil gi et masseoverskudd i størrelsesorden 25 – 30.000 m³. Mesteparten vil bli lagt som et massedeponi i et dalsøkk rett sør for kraftstasjonen.

3.2.6 Tipper

Tunnelen mellom Holmavatnet og Stednesvatnet vil medføre et masseoverskudd i størrelsesorden 25 – 30.000 m³. En del av dette kan anvendes til planering og oppbygging av tomte for kraftstasjonen og til å legge oppå røret i nedre parti, men mesteparten vil bli lagt som et arrondert massedeponi i et dalsøkk rett sør for kraftstasjonen. Sprengsteinen legges her så naturlig som mulig inn mot en eksisterende ur. Se figur 3.3 der det er vist en fotomontasje av tippen ved Stednesvatnet. Det vises også til vedlegg 5, arealdisponeringsplanen.

Figur 3.3 Plasseringen av tippen ved Stednesvatnet

Det er forutsatt i overkant av 900 m luftlinje fra kraftstasjonen til eksisterende 22 kV linje. Det er vurdert to alternative traseer i tillegg til en kabelløsning. Det vestligste alternativet er valgt som følge av miljøvirkning og kostnad.

Konsesjonssøknad – Tyssespranget kraftverk mars 2011

Prosjektet er kostnadsberegnet til 60 mill.kr og energigevinsten er beregnet til ca 16,5 GWh/år. Utbyggingsprisen blir dermed 3,6 kr/kWh.

Dyreliv/Villrein

Tiltaksområdet ligger innenfor Hardangervidda villreinområde. Villreinstammen på Hardangervidda er den største i Europa, og vinterstammen talte i 2008 mellom 7.500 - 8.500 dyr. Som eneste land i Europa med bestander av opprinnelig vill fjellrein, har Norge et internasjonalt ansvar for å bevare arten. Hardangervidda er dessuten det eneste norske villreinområde som er såpass stort at reinen gjennomfører reelle trekk mellom områder som brukes til forskjellige tider gjennom året. Hardangervidda er også et av få gjenværende villreinområder med et noenlunde komplett spekter av funksjonskvaliteter og urørte leveområder. Hardangervidda villreinområde på vel 8.000 kvadratkilometer er derfor svært spesielt og viktig å bevare.

NINA har de senere år hatt et større forskningsprosjekt gående for å øke kunnskapen om villreinsens arealbruk på Hardangervidda (Strand 2007). I prosjektet har 50 rein blitt merket med en GPS- enhet og fulgt i perioden 2001-2009. Det har i arbeidet blitt antatt at en ved denne metoden har hatt kontroll på arealbruken til 70 – 80 % av totalstammen. Fra dyrene som har vært merket så en at de i liten grad benyttet randområdene i Holmavatnområdet. Fra Artsdatabanken finnes ei heller opplysninger om at villrein er observert i området i senere år.

I en rapport fra 2010 hvor Norsk villreinsenter [NVS 2010] har oppsummert kunnskap om reinens områdebruk som et grunnlag for den nye fylkesdelplanen for Hardangervidda,

presenteres også tidligere vurderinger av områdebruk. Alt i alt virker disse randområdene i Odda og Ullensvang til å være av mindre betydning for villreinen, særlig som vinterbeite da det ligger svært mye snø i området om vinteren. Den store andelen bart fjell og det svært tynne jordsmonnet i området gjør at beiteressursene også om sommeren er begrenset.

Uttalelse fra Villreinnemnda for Hardangerviddaområdet

Villreinnemnda for Hardangerviddaområdet vil ikke anbefale at det gis dispensasjon til omsøkte kraftverk, da tiltaket med tilhørende installasjoner, anleggsvirksomhet og vedlikehold /ettersyn kan forstyrre villreinen og gi ytterligere barriere effekt i forhold til eksisterende aktivitet, inngrep i området. En dispensasjon kan også gi presedens for behandling av lignende saker.

Dersom en dispensasjon likevel blir gitt, ønsker villreinnemnda at det alternativet som genererer minst inngrep og regulering av Holmavatnet benyttes og at alternativ 3 for nettilknytning velges, da dette vil være det mest skånsomme med hensyn til villrein. Det må også settes som vilkår om at det ikke skal gjennomføres tilsyn/anleggsvirksomhet med helikopter når det er observert villrein i området. Villreinnemnda ber om å bli orientert om videre behandling av saken.

Sammendrag

Bakgrunnen for denne søknaden er at AS Tyssefaldene planlegger å utnytte en større del av det energipotensialet som finnes innenfor Tyssovassdragets nedbørfelt i Odda kommune. I tillegg til dette prosjektet som omhandler Tyssepranget kraftverk, har AS Tyssefaldene også utarbeidet en konsesjonssøknad for overføring av Florenvatna til Tysso II kraftverk sin tilløpstunnel.

Beskrivelsen av virkningene av tiltaket med berørte interesser i kapittel 12 er i all hovedsak hentet fra sammendraget i miljørapporten som følger vedlagt. Tiltakshaver har imidlertid gjort noen tekstlige tilpasninger av stoffet. I kapittel 4 om hydrologi er også stoffet hentet fra uavhengig fagnotat. De øvrige kapitler er tiltakshavers ansvar.

0.1 Alternative utbyggingsløsninger og valg av utbyggingsalternativ

Delfeltet Stednesvatnet ble vurdert overført Holmavatnet, men ble funnet for kostbart.

Det søkes om en heving og regulering av Holmavatnet med 1 m. Det har i tillegg vært vurdert følgende alternative reguleringer:

1. Ingen regulering. Ulempen ved en slik løsning er et større flomoverløp og dårligere utnyttelse av kraftressursen enn hva en regulering vil gi.
2. Heving av Holmavatnet med 1 m opp til dagens naturlige høyvannstand (som omsøkte alternativ) pluss senkning med 1 m under dagens naturlige lavvannstand, i alt 2 m regulering. Energigevinsten var liten i forhold til det omsøkte alternativ.
3. Heving og regulering av Holmavatnet med 2 m. Energigevinsten var noe større enn ved 1 m heving og 1 m senking, men fortsatt var gevinsten liten.

Det er også vurdert ulike slukeevner i kraftstasjonen, alternative tiplasseringer og kraftlinjetraséer.

0.2

EN SAMMENSTILLING AV VIRKNINGENE

Oppsummerte virkninger for ulike miljøtema

Tabell 14.1 på neste side viser en sammenstilling av konsekvensvurderingene for omsøkt utbyggingsløsning og kraftlinjetrasé.

Konsekvens er en funksjon av verdiene i området og effekten/omfanget tiltaket vil ha på disse.

Konsekvensen fremkommer ved å benytte konsekvensvifta i Håndbok 140 (Statens vegvesen

2006). I tabellen gis en sammenstilling av verdi og omfang som grunnlag for vurdering av konsekvens.

Det er skilt mellom konsekvenser av fysiske inngrep i naturen og virkninger av redusert vannføring på elvestrekningen mellom Holmavatnet og Stednesvatnet og endret vannstand i Holmavatnet og Stednesvatnet. Linjetilknytningen er vurdert separat.

Tabell 14.1 Oppsummerte konsekvenser for ulike miljøtema ved utbygging av Tyssespranget kraftverk. Konsekvensgradene oppgis som positiv (+), ubetydelig konsekvens (0), liten negativ konsekvens (-), middels negativ konsekvens (- -).

	Anleggsfasen	Driftsfasen			
		Inngrep/ forstyrrelse	Installasjoner	Vannføring og vannstand	
	Elv			Holmavatnet/Stednesvatnet	
Naturmiljø	-	-	-	0	-
Fisk	-	0	-	- / - -	0
Landskap	-	- / - -	- -	-	-
Friluftsliv	- -	-	- -	0	-
Kulturminner	0	0	0	0	-
Samfunn	+	+	+	+	+

Samlet belastning

Den foreslåtte overføringen vil oppleves som et marginalt inngrep i forhold til eksisterende, omfattende utbygginger og installasjoner.

Ingen rødlistede arter eller verdifulle naturtyper blir berørt. Vurderingen er derfor at den samlet belastning for naturmangfold i tiltaksområdet ikke antas å kunne medføre negative virkninger for truede eller prioriterte arter og/eller verdifulle, truede eller utvalgte naturtyper. Byggingen av Tyssespranget kraftverk og overføringen av Florenvatna og på nordsiden av Ringedalen vil begge ligge i nærheten av en mye brukt tursti. Det vil imidlertid være begrenset innsikt til tekniske anlegg og berørte områder og eksisterende inngrep vil være dominerende. Den samlede belastning for friluftslivet vil antas derfor bare å øke litt.

TILTAKSHAVERS BEGRUNNELSE FOR VALG AV ALTERNATIV

I AST sin vurdering av hvilken utbyggingsløsning som fremstår som den mest fordelaktige, har en lagt følgende forhold til grunn:

- Bedriftsøkonomiske forhold
- Gode tekniske, driftsmessige løsninger
- Miljømessige forhold

I en samlet vurdering fremstår det valgte alternativ som det mest fordelaktige ut fra følgende:

- En teknisk sikker måte å bygge anlegget på med påregnelige kostnader.
- Et miljømessig akseptabelt prosjekt, med begrensede virkninger.

MILJØOPPFØLGINGSPROGRAM OG OPPFØLGENDE UNDERSØKELSER

Tiltakshaver vil utarbeide et miljøoppfølgingsprogram (MOP) som senere vil basere seg på mer detaljerte utbyggingsplaner. Programmet vil inneholde følgende elementer:

Anleggsfasen

Miljøoppfølgingsprogrammet vil definere miljømål og stiller krav til miljøhensyn under anleggsgjennomføringen. Programmet innarbeides i kontraktene med entreprenør og følges

aktivt opp med kontroller under bygging. Programmet kan for eksempel ha følgende hovedstruktur:

- Vedtatte miljømål for prioriterte tema
- Konkrete krav fra myndigheter og byggherre
- Tiltak og hensyn som skal tas for å nå oppsatte mål og imøtekomme krav
- Rutiner for oppfølging, kontroll og beredskap

MOPen utformes i samråd med lokale og regionale myndigheter. Noen tema som vil være sentrale i et miljøoppfølgingsprogram for Tyssespranget kraftverk er:

- Begrensning av terrenginngrep for å unngå skader på sparsom vegetasjon. Krav til istandsetting.
- Finne gunstigst sted for plassering av tippen(e).
- Forebygging av forurensning til grunn og vann generelt gjennom oppsamling av dreisvann fra tunneler, riggområder og lagre. Beredskapsplan ved uhell.
- Utarbeide avfallsplan som sikrer forskriftsmessig og god avfallshåndtering.

Driftsfasen

Liksom i anleggsfasen vil det også under driften av kraftverket være viktig å sørge for sikker og god håndtering av drivstoff, kjemikalier og avfall for å unngå forurensning og forsøpling.

Oppfølgende undersøkelser

Utsetting av fisk i Holmavatnet vil fortsette. Det foreslås videre en ny fiskeundersøkelse etter noen års drift av kraftverket. Dersom denne skulle vise at fiskebestandene har blitt tydelig svekket, vil en vurdere avbøtende tiltak. De berørte naturverdier er for øvrig begrenset.

AVTALE

mellom

Aktieselskabet Tyssefaldene (AST)

og

Odda kommune (OK)

om

Vedr. utbygging av Tyssespranget kraftverk og
overføring av Florenvatna til Tysso II kraftverk

Bakgrunn

AST har søkt om konsesjon for Tyssespranget kraftverk samt overføring av Florenvatna til Tysso II kraftverk.

Tiltak

Denne avtalen regulerer forholdet mellom AST som utbygger på den ene siden og OK som vertskommune for de nevnte kraftverk på den andre siden.

Gjennomføring av punktene nedenfor forutsetter at utbygging av Tyssespranget kraftverk og overføring av Florenvatna blir iverksatt.

- A. Odda kommune gir ny høringsuttale til NVE vedr. Tyssespranget kraftverk basert på følgende:

Odda kommune tilrår utbygging som omsøkt på følgende vilkår:

1. Minstevannføringen i elva mellom Holmavatn og Stednesvatnet må i sommerhalvåret 01.07.- 31.08. settes til minst 300 l/s.
2. De avbøtende tiltakene for fisk som er foreslått i miljørapporten må gjennomføres. (Vedlegg nr. 5)

Kompensasjon

AST bygger enkel bro over elven ved utløpet av Holmevann og tar vedlikeholdsansvaret for denne.

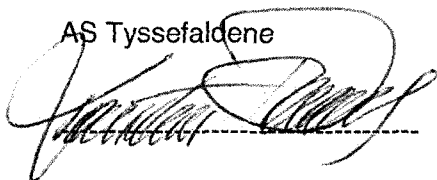
Som kompensasjon for øvrig til lokalsamfunnet for miljøulemper ifm kraftutbygging i de aktuelle områdene Floren og Tyssespranget yter selskapet engangskompensasjon på kr. 500.000 når tiltakene er besluttet iverksatt. Kompensasjonen skal benyttes til reiselivs- og friluftstiltak i Skjeggedal/Ringedalen i regi av Odda kommune.

Andre forhold

Tiltak m.v. som gjøres i henhold til ovenfor kan forutsette tillatelser fra myndigheter og grunneiere. Gjennomføring av tiltakene skal ikke skje før alle relevante godkjenninger foreligger.

Odda, 30. august 2013

AS Tyssefaldene

Odda kommune

Noregs
vassdrags- og
energidirektorat

Odda kommune
Opheimsgata 31
5750 ODDA

ODDA KOMMUNE Journalenhet Fellesarkivet	
Saksnr. 2012000663	Dok.nr. 5
17 DES 2012	
Ark.kode S11 & 18	
Avdeling	Saksbeh. R30
Jnr. 12/19930	Gradering

Vår dato: 12 DES 2012
Vår ref.: NVE 201104682-28 kv/rast
Arkiv: 312 / 049.CZ
Dykkar dato:
Dykkar ref.:

Saksbehandler:
Ragnhild Stokker

Merknader til høringsuttalelsen om Tyssespranget kraftverk

Vi viser til deres oversendelse datert 18.10 2012 vedlagt Odda kommunes vedtak om Tyssespranget kraftverk. Vedtaket lyder som følger:

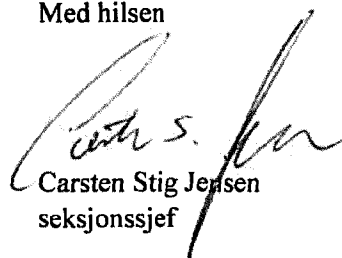
"Odda kommunestyre ber ordfører og rådmann går i dialog med både Statkraft og AS Tyssefaldene for å drøfte ulike tiltak for å utvikle turområdet Skjeggedal - Topp - Trolltunga.

Odda kommunestyre ber om eiga sak om dette."

I vedtaket er det ikke tatt stilling til om Odda kommune er positive eller negative til søknaden om bygging av Tyssepranget kraftverk. NVE gjør oppmerksom på at dersom Odda kommunes syn på saken skal bli tatt hensyn til i den videre saksbehandlingen, må kommunen fatte et vedtak der det kommer klart fram hva som er kommunens holdning. Det samme gjelder eventuelle avbøtende tiltak dersom NVE innstiller på at det kan gis konsesjon til Tyssespranget kraftverk.

Sluttbefaring for denne saken vil bli arrangert i løpet av befaringsseongen 2013.

Med hilsen

Carsten Stig Jensen
seksjonssjef

Ragnhild Stokker
senioringeniør

Kopi: Aktieselskabet Tyssefaldene, Salthellervegen 2, 5770 TYSSDAL

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO. Telefon 09575, Internett: www.nve.no
Org nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Neustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsvæien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR